

350488

**TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ
ZIEMI BŁOŃSKIEJ**

XV - LECIE DZIAŁALNOŚCI

061.236.3 (438.112 Pruszków pow. - Błonie) (oh1)

Do użytku wewnętrznego

£ 758 11
1992

N. 350488

Patronat nad uroczystością
jubileuszową objęły Zakłady
Mechaniczno-Precyzyjne
„MERA-BŁONIE” w Błoniu

"Dzieciom Szkół Powszechnych miasta Błonia,
tym przyszłym budowniczym lepszego
Jutra dla Kraju i Miasta Rodzinnego,
by poznając przeszłość pracowali dla przyszłości."

motto z książki
 „Przyczynek do dziejów miasta Błonia”
 w opracowaniu
 dr. Grzegorza Witolda Nowakowskiego
 i Jana Kamosińskiego

W grudniu 1988 roku upłynęło 15 lat od chwili, kiedy to mała grupka mieszkańców naszego miasta wystąpiła z inicjatywą założenia Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej.

Inicjatywa ta podyktowana została zarówno przywiązaniem do naszego miasta i regionu, jak i głębokim zrozumieniem wartości i znaczenia idei umiłowania swojej ziemi, swojej ojcowizny. Tej idei, która nigdy nie opuszczała nas, tej idei, która towarzyszyła i towarzyszy wszystkim pokoleniom Polaków i pozwoliła krajowi przetrwać wszystkie burze dziejowe.

Pierwszy okres naszej działalności to opracowanie statutu, ustalanie metod i programów działania, zachęcanie mieszkańców Błonia oraz zakładów pracy i instytucji, działających w naszym regionie do zapisywania się w poczet członków Towarzystwa. I tak oto - przy stałej, serdecznej pomocy Mazowieckiego Towarzystwa Kultury - rozpoczęło działalność Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Błońskiej.

Postawiliśmy sobie za cel rozbudzanie wśród mieszkańców przywiązania do swojej ziemi poprzez przybliżenie historii naszego miasta i regionu, ratowanie - jakże już niestety nielicznych - zabytków i pamiątek z przeszłości. Postanowiliśmy również umożliwić mieszkańcom korzystanie na miejscu, w naszym mieście, z osiągnięć kultury narodowej z różnych dziedzin twórczości tj. literatury, sztuk plastycznych, muzyki. Było też naszym celem wciąganie do pracy dla dobra naszego miasta młodzieży, walka o ochronę środowiska i troska o podnoszenie wyglądu estetycznego naszego miasta.

Takie były i są nasze cele. Każda jednak rocznica sprzyja refleksjom, zmusza do dokonania prawidłowej oceny, wyciągnięcia odpowiednich wniosków oraz ustalenia zadań na przyszłość.

Gdy przystępowaliśmy do pracy przed 15-tu laty wydawało się nam, że zdziałamy znacznie więcej. Tymczasem w trakcie tych lat pracy, wykonywanej całkowicie bezinteresownie i w czasie wolnym od codziennych obowiązków i zadań, mimo, iż odnosiliśmy wrażenie, że służyliśmy naszym celom sumiennie i rzetelnie, efekty tych wysiłków okazywały się nie aż tak duże, jak pragnęlibyśmy.

Jakie były zatem te efekty, jakie były porażki? Uważamy, iż największym naszym osiągnięciem jest uratowanie od zupełnego zniszczenia dworku „Poniatówka”, pochodzącego z przełomu XVIII/XIX-tego wieku i należącego swego czasu do księcia Józefa Poniatowskiego. Po 12-tu latach usilnych starań wszystkich członków Towarzystwa dworek ten najpierw został wpisany do rejestru zabytków, a następnie dzięki decyzji podjętej przez Miejską Radę Narodową i wytrwałości w realizacji Urzędu Miasta i Gminy Błonie - odbudowany. Otwarcie dworku „Poniatówka” nastąpiło w dniu 15.09.1988 r., a Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Błońskiej otrzymało w nim jeden pokój na swoją siedzibę. Trzeba zaznaczyć, że do tego momentu, przez 15 lat swego istnienia Towarzystwo nie posiadało swojej siedziby, co znacznie utrudniało normalną działalność. Korzystaliśmy w tym czasie dorywczo z pomieszczeń w Spółdzielni Mieszkaniowej, w Związku Emerytów i Rencistów i wreszcie w Ochotniczej Straży Pożarnej. Tym przyjaciołom naszego Towarzystwa jesteśmy bardzo wdzięczni.

Z satysfakcją odnotowujemy również fakt, iż organizowane przez Towarzystwo plenery malarskie, wystawy poplenerowe i wystawy indywidualne poszczególnych artystów plastyków stały się w naszym mieście tradycją. Plenery organizowane są corocznie, a wystawy indywidualne kilka razy w roku. O dużym zainteresowaniu mieszkańców tego rodzaju twórczością świadczy duża i stale rosnąca liczba zwiedzających i liczne zakupy wystawianych prac. W twórczości plenerowej artyści uwzględniają w głównej mierze pejzaż Błonia i regionu, architekturę miast i wsi naszej ziemi, zabytkowe chaty wiejskie, dworki i pałacyki.

Uzupełnieniem działalności w dziedzinie twórczości plastycznej były prowadzone przez dwa lata, regularnie co miesiąc, wykłady z dziedziny historii sztuki.

Zorganizowaliśmy nadto wiele spotkań z znanymi literatami, a m.in. z PP. Marią Kornilowiczówną - wnuczką Henryka Sienkiewicza, Barbarą Wachowicz, prof. Odrowąż-Pieniążkiem, Jodełko-Burzeckim, M. Rusinkiem, T. Fangratem, poetką Patej-Grabowską i wieloma innymi.

Systematycznie również odbywały się prelekcje, ilustrowane przeżyciami, pod nazwą: „Podróże po świecie bez paszportów i wiz”. Prowadziły je - na zaproszenie Towarzystwa - osoby, które w wyniku odbytych podróży zagranicę, dzieliły się swymi wrażeniami, opowiadały o zwiedzanych krajach, ich zabytkach itp. W ten sposób można było „zwiedzić” m.in. Nepal, Indie, Włochy, Grecję, Turcję, Egipt, Hiszpanię, Stany Zjednoczone, Węgry.

Towarzystwo utworzyło również swego rodzaju dokumentację miasta w postaci zbioru fotografii starego Błonia, poczynając od początków wieku XX-go. Ten zbiór to powiększone odbitki z oryginalnych fotografii, wypożyczonych nam w tym celu przez życzliwych mieszkańców naszego miasta, którzy docenili znaczenie utworzenia takiej dokumentacji.

Dla zacieśnienia więzów mieszkańców Ziemi Błońskiej z całym Mazowszem, zorganizowaliśmy w Błoniu wspólnie z Mazowieckim Towarzystwem Kultury Sejmik Towarzystw Regionalnych, skupionych wokół Mazowieckiego Towarzystwa Kultury.

Tradycją są już nadto organizowane przez Towarzystwo coroczne konkursy pod nazwą „Nasze miasto i Ziemia Błońska czyste, piękne i ukwiecone”.

Mankamentem w naszej pracy natomiast był fakt, iż zbyt mało miejsca poświęciliśmy twórczości muzycznej. Główną przeszkodą jednak był brak odpowiedniej sali i instrumentów oraz wysokie koszty koncertów. Nie prowadziliśmy również działalności wydawniczej, w tym w szczególności publikacji z zakresu historii naszego miasta. Zebrałiśmy jedynie nieco materiałów, związanych z dziejami naszego miasta. Pozwolą one na szersze opracowanie tego zagadnienia. Problemem był również udział młodzieży w pracach Towarzystwa i zwiększenie ilości członków.

Satysfakcją był dla nas fakt, iż nasze Towarzystwo zostało odznaczone Medalem Za Zasługi dla Rozwoju Kultury na Mazowszu i otrzymało wyróżnienie w konkursie, zorganizowanym przez redakcję Kuriera Polskiego, pod nazwą „Blżej regionu, blżej kraju”, a kilku członków odznaczono odznaką „Zasłużony dla

Kultury" i "Za Zasługi dla Warszawy". Nie pozbawia nas to jednak odczuć, iż może mogliśmy zdziałać więcej.

W dalszej swej działalności nasze wysiłki będą zmierzały do realizowania celów Towarzystwa, a w szczególności ratowania dalszych obiektów zabytkowych, gromadzenia dokumentacji fotograficznej ginącego już starego Błonia i regionu, opracowania biografii zasłużonych mieszkańców Błonia i Ziemi Błońskiej oraz prowadzenia prac, dotyczących monografii naszego miasta i regionu.

Przedstawiając w ogólnych zarysach cele i działalność Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej, gorąco zachęcamy mieszkańców naszego miasta i regionu oraz zakłady pracy, działające na naszym terenie, do wstępowania w poczet członków naszego Towarzystwa. Im więcej nas będzie, tym lepiej i szybciej osiągniemy cele, które przecież służą nam wszystkim.

Prezes

Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej

płk doc. dr hab. med. Wł. Nowakowski

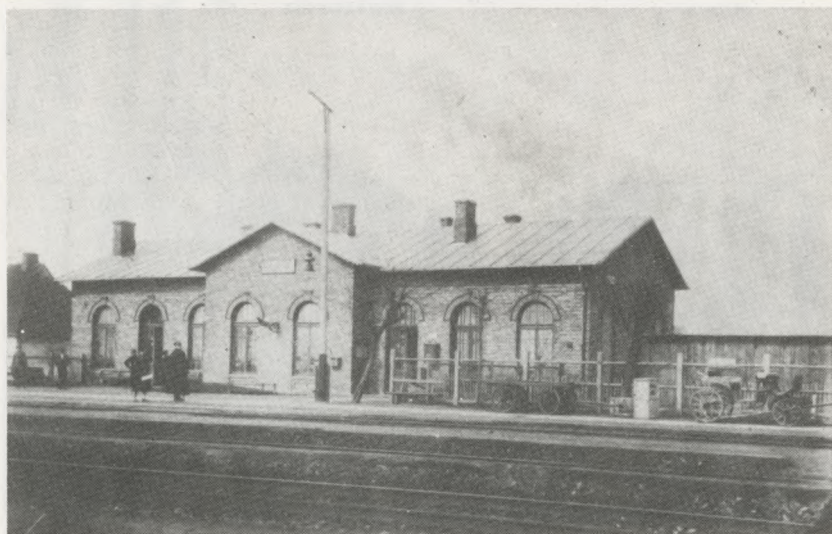
Ratusz oraz rynek w Błoniu
w latach 30-tych

Ulica Warszawska w roku 1910

Targ na Rynku w Błoniu

Dworzec Kolejowy w Błoniu
w latach 30-tych

Słownik Geograficzny
Królestwa Polskiego i innych krajów Słowiańskich
pod redakcją Bronisława Chlebowskiego

Nakładem Władysława Walewskiego
Drukarnia Wieku, ul. Nowy Świat 61
Warszawa 1902 rok

wyciąg: hasło „Błonie”

Błonie, 1.) m. pow. gub. warszawskiej, odl. o 28 w. od Warszawy, przy drodze bitej prowadzącej na Łowicz do Kalisza. Posiada kościół paraf. murowany, urząd powiatowy, sąd pokoju okręgu VI, obejmujący i m. Mszczonów a należący do zjazdu sędziów w Warszawie, szkołę początkową, dom schronienia parafialny; z zakładów przemysłowych istnieją tu cztery garbarnie produkujące za 2,150 rs. rocznie, fabryka zapalek z produkcją na 4,300 rs. i cegielnia wyrabiająca za 1000 rs. Dochód kasy miejskiej wynosi do 3,200 rs.; kapitał zapasowy 3,591 rs.; żelazny 270 rs. W 1827 roku było tu 92 dm. i 938 mk., w 1859 r. 83 dm. i 1126 mk., obecnie (w 1879 r.) 1621 mk., w tej liczbie 1164 katol., 17 prawosł., 408 izraelitów i 32 ewang. Konrad ks. mazowiecki na Czersku w 1290 r. osadził tu kanoników regularnych laterańskich, hojnie uposażył i bogatemi ozdobił sprzęty. Niewiadomo jak długo utrzymywali się zakonnicy przy tu-tejszym klasztorze i co się później z nimi stało. Jan, książę mazowiecki na Wiźnie, Warszawie, Zakroczymiu i Ciechanowie, nadał posiadzie tej prawo niemieckie, i zezwolił mieszkańcom na handel wszelkimi towarami bez opłaty cła i myta, w całym obrębie swego państwa. Miejsce to

wydało dwóch uczonych mężów. Mikołaj zwany z Błonia, teolog i pisarz wielu dzieł, kwitnął w połowie XV wieku. Maciej zaś z Błonia był nadwornym lekarzem Aleksandra króla. Stronnicy ks. de Conti, mając na czele Mikołaja Świąckiego, biskupa kijowskiego i Adama Sieniawskiego wojewodę bełzkiego, stanęli pod tem miastem. Wyprawieni od Augusta II pełnomocnicy zawarli z nimi układ i pojednanie nastąpiło w polu 3 marca 1698 r. Roku 1704 stanął tu obozem Karol XII dla popierania wyboru Stanisława Leszczyńskiego, który nazajutrz po obraniu, to jest 13 lipca, nawiedził króla szwedzkiego. Powtórnie w r. 1705 stanął tu obozem Karol XII, przyprowadzając do skutku koronacją nadanego Polsce króla, a w kilka dni po odbytych obrzędzie Stanisław nawiedził znowu swego protektora. Miasteczko to zniszczone i spalone zostało w czasie wojen szwedzkich; nie ma dziś warunków pomyślnego rozwoju. Starostwo błońskie płaciło w 1770 r. 1586 złp. i zostawało w ręku Szymona Dzierzbickiego, kasztelana brzezińskiego; następnie należało do ks. Józefa Poniatowskiego, później zaś do hrabiny Stanisławy Potockiej z domu Górskiej, po której otrzymała je w posagu córka jej

hrabina Walewska. Kajetan Kalinowski, organizator Tow. Kred. Ziem. i pomocnik prac ks. Lubeckiego był synem tu-tejszego mieszczanina. Par. B. dek. grodziskiego, liczy 3211 dusz. Dawniej w B. był dekanat archidiecezyi warszawskiej i liczył 18 parafij: Błonie, Brwinów, Głusk, Grodzisk, Izdebnó, Kazuń, Leszno, Lutkówka, Mszczonów, Osuchów, Ojrzanów, Radziejowic, Rembertów, Rokitno, Skuły, Tarczyn, Zaborów, Żuków. Powiat błoński gub. warszawskiej utworzony został z części dawnego pow. warszawskiego w 1867 i obejmuje 120,5 wiorst kw. Graniczy on od północy i wschodu z pow. warszawskim, od zach. z sochaczewskim; od połud. zach. z łowickim i skierniewickim, od wschodu połud. z grójeckim; stanowi płaszczynę, na której gdzieniegdzie spotykamy zaledwie kilkosążniowe wzniesienia jak we wsi Leszno. Często trafiają się tu piaszczyste wydmy i nieużytki, jak w okolicach Mszczonowa, Grodziska i Leszna. W wody bieżące powiat B. nie obfituje. Z niewielu drobnych rzeczek najważniejszą jest Utrata we wschodniej części powiatu, której wybrzeża stanowią najniżej położoną część powiatu. Ztąd to wsie Kopytów, Wolica, Radzików, Święcice, podlegają na wiosnę jej zalewom. Gleba ziemi w ogóle średnia, najlepsza w okolicach Błonia i Wiskitek. Gleba we wsi Kłodzienko uchodzi za najurodzajniejszą w królestwie. Najgorsze grunta są koło Mszczonowa, Nadarżyna i Grodziska. Łąk dobrych posiada dużo ten powiat. Lasy w małej ilości i to wyniszczone, przechowały się jeszcze w

południowej części powiatu. Najlepiej utrzymywane są w dobrach młochowskich. Rolnictwo stanowi główne zajęcie mieszkańców, żyto i kartofle stanowią dwa główne płody. W okolicach cukrowni (Józefów i Leszno w pow. B. i Guzów, Hermanów, Oryszew na granicy sochaczewskiego) rozwinęła się uprawa buraków i sprowadziła pewien postęp w uprawie roli. Staranne gospodarstwo i piękne inwentarze znajdują się w Gawartowej Woli, Płochocinie, Passach, Młochowie, Bożej Woli, Mosznie. W 1876 r. wysiano pszenicy 4570 czetw., zebrano zaś 31,993; żyta 17,029 czetw., zebrano 54,087; owsa 15,983 czetw., zebrano 44,949; jęczmienia 2,244 czetw., zebrano 8,976; gryki 1,152 czetw., 2,183; innych 1750, zebrano 17,500; kartofli wysiano 44,899, zebrano 314,349 czetwierti. Trudność i drożyzna robotnika z powodu bliskości Warszawy sprawia, że większe posiadłości ustępują miejsca drobnym koloniom, których posiadacze produkują przeważnie nabiał i ogrodowizny, dostawiane do Warszawy, albo też stanowią one letnie siedziby zamieszkańców przemysłowców warszawskich. Okolice Grodziska i Pruszkowa obfitują dziś w mnóstwo takich letnich mieszkań. Przemysł fabryczny słabo dotąd rozwinięty, mimo bliskości Warszawy i kolei żelaznej. Żyrardów, trzy cukrownie Leszno, Józefów, Guzów i browar w Radzikowie są to jedyne zakłady fabryczne na większą skalę prowadzone. Prócz nich istnieją jeszcze dwie gorzelnie, jeden browar, jedna dystylarnia, 4 cegielnie, farbiarnia, smolarnia; 102 młyny i

wiatraki. Wprawdzie roczna produkcja (w 1877 r.) tych zakładów doszła do 2,825,207 rs. i zajmowały one do 5,000 robotników; a w tem sam Żyrardów przedstawia 1,560,000 rs. produkcji i 3,350 robotników; trzy cukrownie zaś 737,007 rs. i 1360 robotników. Co do środków komunikacyjnych, to przez sam środek powiatu przechodzi droga żel. War. Wied. ze stacyami w Brwinowie, Grodzisku i Rudzie Guzowskiej, tudzież dwie drogi bite I rzędu: warszawsko-kaliska i warszawsko-radomska a prócz tego droga bita idzie od Mszczonowa przez Rudę Guzowską, Żyrardów, Wiskitki aż do Sochaczewa. Głównym punktem powiatu i siedliskiem zarządu jest Grodzisk, rozwijający się kosztem opustoszałego i martwego Błonia. Żyrardów dzięki fabryce wyrósł na miasto z kilkutysięczną

ludnością. Urzędowe miało miast noszą: Błonie, Mszczonów; osadami tylko są: Grodzisk, Nadarzyn i Wiskitki. Ludność powiatu w 1879 r. wynosiła 68,043. W tej liczbie 32,840 mężczyzn i 35,203 kob.; podług wyznań zaś: 50,596 katol., 135 prawosł., 3549 ewang., 7221 izrael., i 210 innych wyznań. Według stanów było 345 szlachty, 117 kupców, 9724 mieszczan, 26 duchow., 11 urzęd., 51,488 włośc. Pod względem sądowym B. powiat dzieli się na cztery okręgi gminne: Błonie, Grodzisk, Mszczonów i Żyrardów i jeden sąd pokoju dla Błonia i Mszczonowa. Pod względem administracyjnym na 12 gmin: Grodzisk, Guzów, Helenów, Kaski, Młochów, Mszczonów, Piekary, Radzików, Radziejowice, Skuły, Wiskitki, Żyrardów.

BŁONIE DZIŚ

Ratusz w Błoniu widok ogólny

Kino Bajka

Pisząc o dniu wczorajszym i dzisiejszym miasta Błonia nie sposób pominąć wtopionych w jego krajobraz Zakładów Mechaniczno-Precyzyjnych „MERA-BŁONIE”. Powołane do życia w 1953 roku na bazie fabryki zapalek, miały za główny cel produkcję na większą skalę w Polsce wyrobów określanych mianem niekatalogowych. W 36-letniej historii zakładu było wiele różnych urządzeń bardziej i mniej precyzyjnych, które były dziełem rąk ludzi tu pracujących. Tu w latach 1959-1969 produkowano między innymi zegarki naręczne w oparciu o radziecką licencję. Od roku 1968 do chwili obecnej zakład podlega intensywnej rozbudowie i modernizacji związanej z uruchamianiem i produkcją urządzeń peryferyjnych do elektronicznych maszyn cyfrowych. Dziś jest liczącym się w Europie producentem drukarek do komputerów - urządzeń, które są wytworem myśli kadry inżynierskiej tu zatrudnionej oraz precyzji rąk robotniczej załogi.

Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „MERA-BŁONIE” chcą być ważną częścią swego miasta. Dają bowiem ciekawą pracę ok. tysiącu jego mieszkańcom, wspierają finansowo rozbudowę miasta, starają się wspomagać miejskie władze we wszystkim co może służyć poprawie warunków życia ludzi mieszkających w Błoniu.

Wspierają również działalność Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej, gdyż służy ono pięknej misji zachowania i utrwalenia przeszłości pokoleniom obecnym i przyszłym.

Budynek administracyjno-biurowy
Zakładów Mechaniczno-Precyzyjnych „MERA-BŁONIE”

Fragment hali montażu ZMP „MERA-BŁONIE”

Kilka wypowiedzi mieszkańców Błonia o działalności

Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej

Szczególnie wysoko cenię działalność Towarzystwa w zakresie upowszechniania kultury plastycznej poprzez organizowanie plenerów i wystaw malarskich, umacnianie poczucia więzi mieszkańców z regionem, określanie ich tożsamości poprzez eksponowanie historii Ziemi Błońskiej i osiągnięć jej mieszkańców.

(mgr inż. Grzegorz Bartosik - z-ca Naczelnika Urzędu Miasta i Gminy Błonie)

W Błoniu było brak stowarzyszenia, które skupiałoby społeczników, chcących poświęcić swój czas dla kontynuowania dawnych tradycji działalności kulturalnej w Błoniu. Wdzięczny teren działania znaleźli oni w Towarzystwie Przyjaciół Ziemi Błońskiej organizując imprezy kulturalne jak plenery malarskie, wystawy, sympozja, wykłady. Mimo dość szczupłego grona nie ustajemy w pracy licząc, że społeczeństwo przekona się do naszych działań i licznie zasili szeregi Towarzystwa.

(Janina Janiszewska - Przewodnicząca Związku Emerytów i Rencistów)

Dla mnie Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Błońskiej jest tą więzią, która powinna zjednoczyć wszystkich, dla których upowszechnianie wartości kulturalnych jest sprawą najważniejszą dla dobra naszego miasta i regionu.

(Maria Nowicka - wieloletnia radna)

Konieczne jest rozpoczęcie prac nad opracowaniem historii Błonia, jak również upowszechnianie sztuki użytkowej, naturalnie obok plenerów malarskich i wystaw, które mieszkańcom Błonia dały możliwość zakupu wartościowych prac. Równocześnie należy kontynuować wysiłki, mające na celu uratowanie jak największej ilości zabytków w Błoniu, poprzez ich renowację.

(mgr inż. Roman Malinowski - przewodniczący Rady Nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej „Własne Mieszkanie”)

Poraż 15 lat minęło, gdy powstała myśl utworzenia Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej. Grupa inicjatywna, w skład której obok innych wchodziła Janina Janiszewska, Leon Ceglarz, Władysław Trepczyński, Józef Niemiński, podjęła prace organizacyjne.

Przygotowano statut Towarzystwa wg wzorów Towarzystwa Naukowego w Płocku i Towarzystwa Przyjaciół Pruszkowa. Wykorzystano własne pomysły i przemyślenia. Naszym zamiarem było, aby Towarzystwo zrzeszało ludzi, którzy kultywować będą dzieje naszej ziemi Błońskiej, popularyzować naszą historię, wiązać przeszłość ze współczesnym działaniem w różnorodnych dziedzinach - historycznej, kulturalnej, naukowej, oświatowej itp.

Z chwilą zorganizowania się i powołania Zarządu pod kierunkiem doktora Nowakowskiego, Towarzystwo rozwinęło pozytywną społecznie, ciekawą tematycznie działalność. Uważam, że możemy poszczycić się wieloma inicjatywami i różnorodnymi osiągnięciami.

Działamy w życzliwej, sprzyjającej nam atmosferze i pomocy - zwłaszcza Zakładów Mechaniczno-Precyzyjnych „MERA-BŁONIE” i naczelnika mgr. Józefa Ćwikły. Spotykamy się z dużą życzliwością społeczeństwa.

Naszą 15-letnią działalność można uznać za pożyteczną dla członków Towarzystwa i społeczeństwa.

Należałoby życzyć sobie, aby Towarzystwo rozwijało się nadal, aby nie zapominać i kultywować przeszłość i historię, ale i realizować to wszystko, co pożyteczne niesie ze sobą współczesność Błonia.

Niech nasze działania służą na dziś społeczeństwu, a na przyszłość młodemu pokoleniu, które będzie kontynuować naszą pracę i realizować zamiary Towarzystwa z jeszcze lepszymi rezultatami.

Leon Ceglarz

V-ce Przewodniczący Rady M. Gm. PRON.
aktywny działacz Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej

Siedziba Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Błońskiej
Dworek „Poniatówka” 05-870 Błonie ul. XXX-lecia PRL Nr 1
Spotkanie członków odbywa się w każdy pierwszy
wtorek miesiąca w siedzibie Towarzystwa o godz. 18⁰⁰

ul. Koszykowa 26/28

BPW00231834

350488